

Frankfurtski sajam knjiga - *izlog hrvatskih autora*

Sajam knjiga u Frankfurtu, najveći sajam knjiga na svijetu, važan je događaj za izdavačku industriju i predstavlja platformu za autore i izdavače da predstave svoja djela i uspostave poslovne odnose. Ovogodišnji sajam, koji se održao od 16. do 20. listopada, bio je uspješan za hrvatske sudionike koji su iskazali veliki interes za njihove autore i unosne poslove. Hrvatski nacionalni štand u paviljonu 4.1 ove je godine bio posjećeniji nego prethodnih godina, čemu pridonosi sve veći interes za hrvatske autore.

Nikica Micevski, koji uz **Antonijelu Bonačić Novosel** predstavlja hrvatski štand ispred Zajednice nakladnika i knjižara Hrvatske pri Hrvatskoj gospodarskoj komori (ZNK HGK), istaknuo je pozitivnu promjenu atmosfere na sajmu u odnosu na prethodne godine koju je još obilježavala pandemija.

Jedan od vrhunaca ovogodišnje hrvatske prisutnosti bilo je uvođenje pulta za *Online kupnju* koji je posjetiteljima omogućio naručivanje knjiga hrvatskih nakladnika izravno na štandu. Ova je inicijativa izazvala veliko zanimanje, posebice među hrvatskim iseljenicima, koji su pozdravili priliku da lako dođu do širokog spektra hrvatskih naslova. Micevski je istaknuo važnost ove platforme za informiranje potencijalnih čitatelja o dostupnim djelima te za lakši

pristup hrvatskoj književnosti.

Osim poslovnog aspekta, Frankfurtski sajam knjiga ponudio je i pozornicu za predstavljanje hrvatskih autora i književnih projekata. Izdavačka kuća Sandorf i Nacionalni park Mljet predstavili su projekt *Odisejevo utočište – Ulysses' Shelter*, mrežu međunarodnih književnih rezidencija čiji je cilj privući nove podupiratelje i partnere za projekt uz promociju *Nacionalnog parka Mljet* kao turističke destinacije. Ovaj projekt naglašava povezanost kulture i turizma te važnost međunarodne suradnje u kulturnom sektoru. U sklopu službenog

programa svoja su djela predstavili poznati hrvatski autori poput Ivane Šojat i Nebojše Lujanovića iz izdavačke kuće Fraktura. Osim toga, na hrvatskom je štandu predstavljen časopis Riječ. Uspjeh nakladnika dječjih knjiga Kašmir-Promet iz Zagreba, koji je već 15 godina zastupljen u Paviljonu 3, pokazuje međunarodnu afirmaciju hrvatskih autora i ilustratora. Kašmir Huseinović, izdavač, istaknuo je važnost prisustva u ovom prometnom paviljonu kako bi se povezali sa širom publikom i predstavnicima izdavačke industrije.

Ivica Košak, predsjednik *Hrvatske kulturne zajednice / Ogranak Matice hrvatske iz Wiesbadena (HKZ-Wi/OMH-Wi)* zahvalio se organizatoru Hrvatskog štanda na Sajmu knjiga u Frankfurtu i predstavio djelovanje Zajednice. **HKZ-Wi/OMH-Wi** objavljuje časopis *Riječ /Das Wort*, koji sadrži u pravilu niz tekstova o promociji hrvatske literature na sajmu i okuplja autore i književne stvaratelje, čime doprinosi očuvanju i širenju hrvatske kulturne baštine. Zajednica je uključena u promicanje knjiga i

čitanja kroz programe poput *Hrvatske čitaonice* u Wiesbadenu. Uloga Zajednice na Sajmu knjiga u Frankfurtu važna je za povezivanje s publikom i jačanje vidljivosti hrvatske pisane kulture na međunarodnoj sceni. Na Sajmu knjiga u Frankfurtu 2024. godine, **Hrvatska kulturna zajednica / Ogranak Matice hrvatske iz Wiesbadena** predstavila je svoju dugogodišnju posvećenost promociji hrvatske književnosti i kulture.

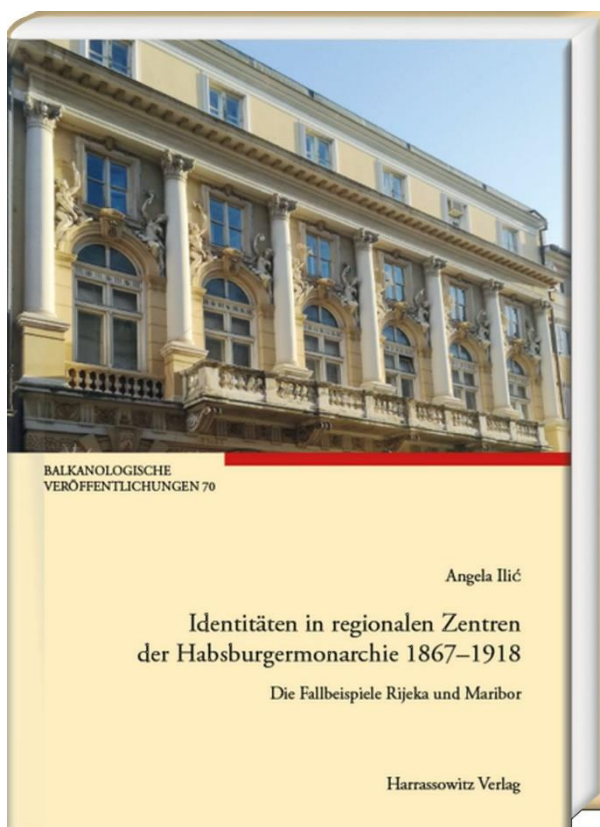

U fokusu je bio časopis *Riječ /Das Wort*, koji predstavlja značajnu platformu za očuvanje i promociju hrvatskog jezika i kulturnog identiteta među hrvatskim iseljenicima. Također su promovirani projekti prevođenja hrvatskih književnih djela na njemački jezik, čime se jača kulturna povezanost između Hrvatske i Njemačke.

Izvori jasno pokazuju kako je *Riječ /Das Wort* više od lokalnog klupskog časopisa. U člancima se naglašava nadregionalni karakter publikacije i njezina tvrdnja da

zastupa interese svih hrvatskih klubova u regiji Rajna-Majna. Časopis djeluje kao glasilo hrvatskih autora, kao dokument hrvatske kulture u Njemačkoj i kao most između kultura Hrvatske i Njemačke.

U [Riječi /Das Wort broj 67/68](#) najavljena je analiza Rijeke i Maribora u razdoblju Habsburške Monarhije, rad dr. Angele Ilić, docentice na Sveučilištu Johannes Gutenberg u Mainzu, a koja je napisala knjigu pod naslovom *Identiteti u regionalnim središtima Habsburške Monarhije 1867.–1918. Studije slučaja Rijeke i Maribora*. Knjiga ispituje različite kulturne, etničke, nacionalne i vjerske identitete koji su karakterizirali gradove Rijeku i Maribor između 1867. i 1918. godine. Umjesto da piše detaljnu povijest obaju gradova, Ilić se usredotočila na razumijevanje kako su se ti identiteti mijenjali tijekom vremena. Iličino istraživanje usmjereno je prvenstveno na razvoj nacionalističkih osjećaja i panslavenskog duha koji se pojavio tijekom tih godina. Etnička raznolikost Rijeke i Maribora činila je ovaj zadatak složenim. Rijeku je bila

pod utjecajem talijanskih, hrvatskih, njemačkih, mađarskih, srpskih i židovskih utjecaja, dok je Maribor imao slovensku, njemačku i češku komponentu. Što se tiče vjerskih pitanja, Ilić je istaknula važnost Maribora kao biskupskog sjedišta u Sloveniji, koje je imalo značajan utjecaj unatoč manjoj veličini u odnosu na Rijeku. Česte promjene državnih granica predstavljale su pred dr. Ilić izazov da objedini podatke iz službenih dokumenata, popisa stanovništva i vjerskih zapisa. Mađarski dokumenti pokazali su se posebno korisnima za razumijevanje situacije u Rijeci. Ilić je također putovala u gradove poput Ljubljane, Graza, Beča, Celja i Ptuja kako bi podržala svoje istraživanje i istaknula doprinos digitalizacije kako bi pojednostavila svoj rad. Ilić je otkrila vrijedne izvore u spisima židovske zajednice i protestantske crkve. Priznala je da je mnogo podataka izgubljeno tijekom vremena, ali kroz sate

istraživanja uspjela je povezati više izvora. Ilić je svoj istraživački put opisala kao uzbudljiv i gotovo beskrajan. Bila je prisiljena razmotriti nekoliko hipoteza, uključujući ideju da se neki ljudi ne samo identificiraju s jednim identitetom, već su se mogli kretati između nekoliko različitih kultura. Čak je dovela u pitanje koncept tolerancije, sugerirajući da možda nije bio tako raširen kao što se prije mislilo. Ilić je za svoje istraživanje koristila opsežnu znanstvenu literaturu i čitala na više jezika istovremeno.

Dok su se izvori primarno bavili usporedbom i sukobima između različitih jezika i kultura prisutnih u Rijeci i Mariboru, dr. Ilić je više zanimalo razumijevanje kako ljudi žive sa svojim razlikama. Napomenula je da je bilo istaknutih Slovenaca koji su pisali na njemačkom jeziku kako bi izgradili kulturni most prema njemačkom govornom stanovništvu. Iličino istraživanje dovelo je do nekoliko zaključaka, uključujući i spoznaju da je formiranje definiranog nacionalnog identiteta trajalo zbog kulturne raznolikosti i spomenutih kulturnih mostova. Rijeka je opisana kao poseban fenomen u kojem se identitet često stavljao u perspektivu, jer je grad bio talionica utjecaja u kojoj je novac često bio najvažnija vrijednost. Odsutnost aristokracije potaknula je okruženje u kojem su oni novi u gradu (ali i oni koji su u njemu već živjeli) nastojali ostvariti svoje ciljeve bez obzira na svoju vjeru ili nacionalni identitet. U konačnici, govornici su se složili da nije moguće povući jedinstvenu etničku, vjersku i kulturnu granicu ni za

Rijeku ni za Maribor. Ukratko, knjiga Angele Ilić *Identiteti u regionalnim središtima Habsburške Monarhije 1867.–1918. Studije slučaja Rijeke i Maribora* daje dragocjeno ispitivanje složenih i višeslojnih identiteta koji su oblikovali gradove Rijeku i Maribor tijekom Habsburške Monarhije. Njezino istraživanje naglašava važnost razmatranja višestrukih perspektiva i izazova povezanih s ispitivanjem identiteta u vrijeme promjena i migracija.

Košak je predstavio i projekt **AToM (Arhivi i tragovi migracija)** i istaknuo, kako je časopisu [Riječ, Izbor br 2, 2024.](#) dio inicijative **Kreativne Europe** te usmjeren na istraživanje i dokumentiranje transnacionalnog konteksta migracija i dijaspora kroz arhivsku perspektivu. U časopisu *Izbor br. 2, 2024* je predstavljeno 18+ biografija iseljenika koji su sudjelovali u radu Zajednice od njezinih početaka 1990.

godine. Zapis o njima treba (i može) poslužiti u projektu **AToM**. [ICARUS Hrvatska](#) kao članu [ICARUS](#), [TMO](#) i [DARIAH-HR](#) konzorcija koji aktivno sudjeluje u EU-projektima i aktivnostima te surađuje sa srodnim stručnim inicijativama i programima. Iako (tek) lokalno zavičajno društvo, Zajednica HKZ-Wi/OMH-Wi je partner u ovom projektu, koji povezuje arhivsku građu i migracijske tokove, omogućujući korisnicima, uključujući članove dijaspora, da sudjeluju u procesima dokumentacije i istraživanja. Projekt **ICARUS Hrvatska** također surađuje s drugim međunarodnim projektima, poput **Erasmus+**, **WAAT** i **BoostDigiCulture**.

Hrvatska gospodarska komora u sklopu *Zajednice nakladnika i knjižara* organizirala je ove godine nacionalni štand hrvatskih nakladnika uz potporu *Ministarstva kulture i medija RH*.

Ivica Košak